

Pieśń II, 7 (O saepe mecum tempus in ultimum...)

HORACY

Pieśń II, 7 (O saepe mecum tempus in ultimum...)

DO POMPEJUSZA

TLUM. MARCELI MOTTY

Pompejusz¹, coś ze mną nieraz najcięższe chwile przebył w wojsku, gdy nami Brutus² dowodził³, któż cię wrócił jako Kwiryte⁴

bogom naszym, niebiosom italskim?

Pierwszy z moich przyjaciół, z tobą częstokroć długie doby winem skracałem, wieńcząc kwiatami włosy

malabatrem⁵ syryjskim

namaszczone. Przec⁶ z tobą nieszczęsne

ja Filippi⁷ poczułem, z tobą przebyłem też nagłą

tę ucieczkę, niepięknie tarczę rzuciwszy⁸, mężnych

gdy znękano, gdy groźni

krwawej ziemi się twarzą dotknęli.

Mnie zaś wystraszonego szybko Merkury⁹ uniósł,

w gęstej chmurze, przez wrogów hufce, a ciebie odplyw

morza porwał, na powrót

pędząc falą burzliwą do wojny.

Więc należną biesiadę wypraw Zeusowi, długą

zaś żołnierką znużone boki wyciągnij sobie

tu, pod moim wawrzynem;

nie szcędź dzbanów dla ciebie schowanych!

Puchar winem napełnij, w którym się troski topią,

Wojna

Alkohol

¹*Pompejusz Warus* — przyjaciel Horacego, który w rzymskiej wojnie domowej walczył po stronie republikańskiej; według niektórych przekazów Horacy wyjednał dla niego pozwolenie na powrót do kraju, prosząc Mecenasa, by ten wpłynął na Oktawiana Augusta. [przypis edytorski]

²*Brutus*, właśc. *Marek Juniusz Brutus* (85–42 p.n.e.) — rzymski polityk i dowódca wojskowy; jeden z przywódców spisku przeciwko Juliuszowi Cezarowi i zabójców dyktatora; razem z Kasjuszem, innym przywódcą spisku, zebrał wojska i opanował prowincje wschodnie; po przegranej bitwie z Markiem Antoniuszem i Oktawianem Augustem pod Filippi popełnił samobójstwo. [przypis edytorski]

³*dowodził* — oryginał zamiast *ducere* używa czasownika *deducere*, sugerując albo wątpliwość wobec talentów wojskowych Brutusa, albo wątpliwość wobec słuszności reprezentowanej przez niego sprawy zachowania republikańskiego ustroju Rzymu. [przypis edytorski]

⁴*kwiryta* — cywilny obywatel Rzymu; zdanie delikatnie sugeruje, że powodem wyrażanej w wierszu radości jest nie tylko powrót Pompejusza, ale też fakt, że po wojnie domowej nie utracił on praw obywatelskich. [przypis edytorski]

⁵*malabaturum* — rodzaj pachnidła w formie olejku. [przypis edytorski]

⁶*przec'* — skrócone dla rytmu „przecież”. [przypis edytorski]

⁷*Filippi* — miasto w Macedonii, w okolicach którego w 42 p.n.e. rozegrały się dwie bitwy rzymskiej wojny domowej. W drugiej z nich Marek Antoniusz i Oktawian August pokonali armię republikańską, dowodzoną przez Brutusa i Kasjusza, czyli przywódców spisku przeciw Cezarowi. Zwolennicy republiki ponieśli klęskę, a ich obydwa dowódcy popełnili samobójstwo. [przypis edytorski]

⁸*niepięknie tarczę rzuciwszy* — dla Greków i Rzymian odrzucenie tarczy w trakcie bitwy było symbolem nie tylko tchórzostwa, ale i zdrady. Przy walce w szyku greckiej falangi czy rzymskiego legionu tarcza osłaniała stojącego po lewej towarzysza broni. [przypis edytorski]

⁹*Merkury* (mit. rzym.) — bóg kłamców i złodziei, utożsamiany z gr. Hermesem. [przypis edytorski]

polej głowę pachnidłem z muszli obszernej!... Któż się
stara, aby z selery¹⁰
wilgnej, albo też z mirtu spleciono
wieńce?... Kogoż ogłosi Wenus¹¹ sędzią pijących¹²?...
Edończykom¹³ w Bachusa¹⁴ szale ustąpić nie chcę!
Miło przecież mi szaleć,
skoro taki powrócił przyjaciel!

¹⁰*selera* — dziś słowo „seler” jest rodzaju męskiego. [przypis edytorski]

¹¹*ogłosi Wenus* — osobę przewodniczącą rzymskiej uczcie określało się przez rzut kośćmi; tzw. *iactus Veneris* oznaczał cztery kości, na których nie powtarza się żadna liczba. [przypis edytorski]

¹²*sędzia pijących* — *magister bibendi, rex bibendi* a. *arbiter bibendi*, osoba kierująca przebiegiem uczty, w tym tempem i kolejnością wznoszenia toastów. [przypis edytorski]

¹³*Edończycy* — zamieszkały w Tracji lud grecki, uznawany za skłonny do pijaństwa. [przypis edytorski]

¹⁴*Bachus a. Bakchus* (mit. rzym., gr. Dionizos) — syn Zeusa i Semele, wynalazł wino; czczony jako bóg wina i płodności; był patronem odbywających się co roku ku jego czci *bachanaliów*: obchodów połączonych z szalonymi, niekiedy rozwiązłymi uctwami, tańcami, pokazami teatralnymi itp. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3. Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/do-pompejusa>

Tekst opracowany na podstawie: Horatius Flaccus, Quintus (65-8 a. C.), Horacego ody, epody, satyry i listy, tłum. Motty, Marcei (1818-1898), Poznań 1896

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopeć-Gryz, Marcin Koziej, Marta Niedziałkowska, Paulina Choromańska, Paweł Kozioł, Wojciech Kotwica.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.